

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра іноземних мов

РЕФЕРУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ

Навчально-методичні матеріали
для студентів спеціальності
“Музейна справа та охорона пам’яток історії та культури”

напрямок підготовки Музейна справа та охорона
пам’яток історії та культури
спеціальність _____
спеціалізація _____
факультет соціальних комунікацій

Харків – 2016 рік

УДК 811.111 (075.8)

ББК 81.2 Англ-923

А 64

Друкується за рішенням ради факультету соціальних комунікацій (протокол № 5 від 12.01.2016 р.)

Рекомендовано кафедрою іноземних мов (протокол № 6 від 11.01.2016 р.)

Рецензенти:

Андреева Ольга Петрівна, зав. кафедри іноземних мов Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського, канд. філол. наук, професор;

Сімонок Валентина Петрівна, д-р філол. наук, професор, зав. кафедри іноземних мов № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Розробники:

Частник Олександр Станіславович, канд. мистецтвознавства, доцент кафедри іноземних мов № 1 НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Частник Станіслав Володимирович, канд. філол. наук, доцент, зав. кафедри іноземних мов ХДАК

А 64 Реферування іноземних наукових видань : навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності "Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури" / Харк. держ. акад. культури ; розробники : О. С. Частник , С. В. Частник. — Х. : ХДАК, 2016. — 46 с.

Мета курсу – допомогти студентам магістратури розвинути компетенції, необхідні для структурованого, компактного, узагальненого викладу змісту іншомовних наукових текстів у вигляді україномовних рефератів або анотацій.

УДК 811.111 (075.8)

ББК 81.2 Англ-923

© Харківська державна академія культури. 2016 р.

© Частник О. С., 2016 р

© Частник С. В., 2016 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: культура	Нормативна	
	Напрямок підготовки: Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин -		1-й	2-й
		Лекції	
		-	2 год.
		Семінарські	
		-	-
		Практичні	
		-	24 год.
		Самостійна робота	
		-	48 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Види контролю:	

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2

Освітньо-кваліфікаційний рівень: аспірант

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Реферуванням називають процес виділення і фіксації найсуттєвішої наукової інформації, що міститься в первинному текстовому документі. Результатом аналітично-синтетичного опрацювання інформації є компактний вторинний документ (реферат, анотація), зручний для подальшого зберігання і доведення до широкого загалу у вигляді повідомлень, статей, тез, доповідей.

Навички реферування допомагають студентам вищих навчальних закладів якісно опрацювати великі обсяги наукових текстів. Саме з реферативного читання наукової (науково-популярної) літератури починається написання курсових і дипломних робіт.

У нинішню добу інтернаціоналізації науки більшість наукових і фахових видань публікуються англійською та іншими європейськими мовами. Тому вміння здобувати, фіксувати й передавати рідною мовою найважливішу інформацію з іншомовних текстів набуває особливої ваги.

На підставі реферату (анотації) користувач завжди може визначитися, чи варто повністю перекладати реферований текст або його частину.

Курс “Реферування іноземних наукових видань” започаткований з метою розвитку у студентів магістратури компетенцій, необхідних для структурованого, компактного, узагальненого викладу змісту іншомовних наукових текстів.

Завдання курсу – сформувати у магістрантів навички згортання наукової інформації на підставі попереднього аналізу та представлення її у вигляді україномовних рефератів або анотацій.

Вимоги до знань, умінь та навичок (перелік компетенцій)

Передбачається, що на початок дії курсу “Реферування іноземних наукових видань” магістранти вже засвоїли основи системи (лексика, граматики, фонетика) іноземної мови (зокрема, англійської) й опанували базову термінологію своєї галузі науки.

Очікується, що студент магістратури, завершивши цей курс, набуде (за допомогою викладача) таких знань, умінь і навичок:

- знати основні ознаки, функції і класифікацію рефератів (анотацій) як жанру академічного писемного мовлення;

- уміти вести перегляд і цілеспрямовані пошуки потрібної інформації в перебігу синтетичного (оглядового, пошукового, ознайомлювального) читання (без словника); уміти аналізувати іншомовний науковий текст, здійснюючи аналітичне (вивчальне) читання (зі словником);

- бути добре обізнаними з основними вимогами до написання рефератів (анотацій) та їхніми структурними особливостями;

- мати чітке уявлення про основні етапи написання реферату (анотації) первинного документа; уміти скласти план аналізу документа;

- знати суть і методи компресії матеріалу первинного документа;

- уміти знаходити в тексті первинного документа інформаційні маркери - слова й словосполучення, що несуть основне інформаційне навантаження;

- уміти виявляти основну думку джерела;

- мати уявлення про відмінності реферату, анотації, перекладу;

- знати особливості стилю рефератів та анотацій; володіти стандартними формулами (кліше), що вживаються при їх написанні;

- мати уявлення про типові помилки під час написання реферату та уміти їх уникати.

3. Програма навчальної дисципліни

Курс "Реферування іноземних наукових видань" для студентів магістратури являє собою самостійний модуль, що складається з 3 тем, зв'язаних між собою змістовими складовими.

Тема 1. Принципи й методика роботи з іншомовними науковими текстами (види читання).

Тема 2. Реферування іншомовної наукової літератури.

Тема 3.

4. Структура навчальної дисципліни

№№ п/п	Найменування тем	Кількість годин		
		Лекц.	Практ.	Самост.
1	Принципи й методика роботи з науковими іншомовними текстами (види читання).	2	–	–
2	Реферування іншомовної наукової літератури.	–	12	24
3	Анотування іншомовної наукової літератури.	–	12	24
Разом		2	24	48

5. Зміст курсу

Тема 1. Види читання іншомовної наукової літератури

Оглядове читання. – Пошукове читання. – Ознайомлювальне читання. – Вивчальне читання.

Тема 2. Реферування іншомовної наукової літератури.

Визначення термінів. – Основні функції реферату. – Класифікація рефератів. – Алгоритм написання реферату. – Структура реферату. – Особливості стилю реферату.

Тема 3. Анотування іншомовної наукової літератури.

Визначення термінів. – Відмінності анотації від реферату. – Типи анотацій. – Структура анотації. – Особливості стилю анотації.

Тема 1. Оглядове, пошукове, ознайомлювальне, вивчальне читання іншомовних текстів

Відповідно до поставленого завдання розрізняють такі види читання: із загальним розумінням тематики матеріалу (*оглядове*); з метою пошуку конкретної необхідної інформації (*пошукове*); із загальним охопленням основного змісту тексту (*ознайомлювальне*); з метою детального вивчення змісту тексту (*вивчальне*). За способом розкриття змісту перші три належать до синтетичного читання, а вивчальне – до аналітичного. Під час синтетичного читання читач зосереджується на змісті тексту, ігноруючи мовні труднощі. При аналітичному читанні здобуття екстралінгвістичної інформації відбувається з певним аналізом мовних форм.

Оглядове читання

Оглядове (переглядове) читання (*skimming reading*) передбачає одержання загального уявлення про переглянутий матеріал, про тематику питань, що розглядаються в текстах. Мета такого читання – визначити, чи є в даному матеріалі цікава для вас інформація, і прийняти рішення щодо її подальшого вивчення. Швидкість оглядового читання має бути не менше 500 знаків за хвилину.

Навички оглядового читання розвиваються переважно в процесі самостійної роботи над великим обсягом друкованого матеріалу. Під час перегляду слід звертати увагу на найінформативніші елементи текстів: вихідні дані, анотацію, передмову, заголовки, підзаголовки, ілюстрації, підписи до

ілюстрацій, ключові терміни.

Пошукове читання

Мета **пошукового** читання (reading for specific information) – швидке знаходження в тексті (текстах) конкретної потрібної вам інформації (фактів, характеристик, цифрових даних тощо).

У процесі пошукового читання виділяють передтекстовий, текстовий та післятекстовий етапи.

Під час *передтекстового* етапу слід визначити, чи є в тексті перелік основних тем (наприклад, наприкінці вступу або передмови).

Протягом *текстового* етапу треба переглянути текст і визначити:

- для якої категорії читачів він може бути цікавим і чому;
- якому із зазначених питань приділено в тексті особливу увагу;
- які місця в тексті дають відповіді на запропоновані питання;

Післятекстовий етап:

- знайдіть у тексті факти, що мають відношення до вашої теми;
- підкресліть у тексті визначення (висновки).

Якщо ви знайшли в тексті інформацію, що вас цікавить, мету пошукового читання можна вважати досягнутою.

Ознайомлювальне читання

Найпоширенішим видом наукової роботи з іншомовними текстами є **ознайомлювальне** читання (general reading, reading for the main idea) – читання з розумінням основного змісту тексту. Предмет уваги при цьому є текст у цілому без попереднього завдання знайти конкретну інформацію. Це швидке читання “про себе”, внаслідок якого ви маєте здобути основну інформацію з тексту, тобто з’ясувати коло питань, що порушуються в тексті, і способі їх вирішення.

Для досягнення цієї мети цілком достатньо розуміння 70

–75% основного змісту за умови, якщо решта 25–30% не містить ключових положень, суттєвих для розуміння змісту всього тексту. Важливою при цьому є опора на слова-інтернаціоналізми, власні імена, географічні назви, цифри, дати, ключові терміни. Темп ознайомлювального читання для англійської мови – 180 слів/хв. Послідовність охоплення змісту – від більшого до меншого: від усього тексту до розділу, від розділу до підрозділу, від підрозділу до абзаца.

Навчальні завдання при ознайомлювальному читанні мають бути спрямовані на розвиток умінь орієнтуватися в логіко-смісловій структурі тексту, а не в особливостях ужитку граматичних форм або лексичних явищ.

Вивчальне читання

Вивчальне читання (detailed reading, close reading) спрямоване на максимально повне й точне розуміння інформації тексту та критичне її осмислення. Матеріалом для вивчального читання служать пізнавальні тексти, що містять значущу для студентів фахову інформацію. Це вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі – 50-60 слів/хв.

Його завданням є також формування умінь самостійно долати труднощі в розумінні іншомовного тексту.

У процесі читання студент має реалізувати мовленнєву здогадку щодо значення того чи іншого незнайомого слова, спираючись на контекст, словотворчі елементи, інтернаціональні слова. Складні структури аналізуються; можливий вибірковий переклад окремих словосполучень, речень, абзаців.

Тема 2. Реферування іншомовних наукових текстів

Визначення термінів. – Основні функції реферату. – Класифікація рефератів. – Алгоритм написання реферату. – Суть і методи компресії матеріалу первинного документа. – Структура реферату. – Особливості стилю реферату.

Визначення термінів

Термін “реферування текстів” перекладається англійською *writing a summary; summarizing; text summarization; abstract writing.*

Реферат (*summary; review; abstract*) – це композиційно організований короткий виклад змісту окремого наукового документа (статті, монографії тощо), його частини або сукупності документів. Реферат містить основну кількісну та якісну інформацію про об’єкт дослідження.

Основні функції реферату:

- а) інформаційна* – реферат дає читачеві відносно повне уявлення про питання, що порушуються в науковому тексті і звільняє користувача від необхідності повністю перекладати документ;
- б) пошукова* – реферат використовується в інформаційно-пошукових системах для пошуку конкретних тематичних документів та інформації.

Класифікація рефератів

За способом характеристики первинного документа розрізняють *а) інформативний реферат, б) реферат-резюме і в) оцінювальний реферат.*

Інформативний реферат (загальний реферат; реферат-конспект) послідовно передає в узагальненому вигляді зміст (основні положення) оригіналу. У *рефератах-резюме* (інколи їх називають *спеціалізованими або проблемно-орієнтованими*) увагу читача акцентують на окремих темах або проблемах первинного документа. *Оцінювальний реферат* за стилем і метою близький до рецензії на книгу або фільм.

Відповідно до поставленої мети у цьому курсі розглядаються особливості *інформативних рефератів (рефератів-конспектів)* та правила роботи з ними.

Алгоритм написання реферату

Узагальнюючи накопичений досвід, дослідники виділяють три етапи написання реферату:

1-й етап – це читання вихідного тексту та його аналіз з метою детального розуміння основного змісту, осмислення фактичної інформації.

2-й етап – операції з текстом першоджерела: текст розбивають на окремі смислові фрагменти і здобувають основну й необхідну інформацію з кожного з них.

3-й етап – це згортання, скорочення, узагальнення, компресія виділеної основної фактологічної інформації та оформлення тексту реферату.

Рекомендована послідовність реферування виглядає таким чином.

1. Побіжно переглянути масив первинних документів і відібрати такі, що за тематикою більш-менш відповідають сфері Ваших інтересів.

2. Визначити, чи є в даному матеріалі цікава для Вас інформація, і прийняти рішення щодо її подальшого вивчення. Ознайомитися із загальним змістом первинного документа, звертаючи увагу на Інформаційні маркери: титульний лист, перелік заголовків, графіки, таблиці, рисунки, підписи до них. У перебігу перших двох етапів вирішуються завдання оглядового і пошукового читання.

3. Наступний крок – визначити основну тему тексту (ознайомлювальне і вибіркове вивчальне читання відібраного матеріалу). Текст перечитують уважніше для ознайомлення із загальним змістом та для цілісного сприйняття. На цьому етапі знаходять *ключові елементи* (спеціальні терміни, слова-інтернаціоналізми, власні імена, географічні назви, цифри, дати) і випишують їх. Значення незнайомих ключових слів визначають за контекстом або за допомогою словника. При цьому важливо уміти користуватися загальними і термінологічними словниками (традиційними паперовими й онлайн-овими). Необхідно розібратися в науково-фахових

аспектах проблеми, що розглядається в тексті і при потребі поповнити свої знання з довідників, енциклопедій, написаних Вашою рідною мовою. Бажана спеціалізація референта в тій чи іншій галузі, адже це суттєво економить час ознайомлення з матеріалом.

4. Здійснити аналіз змісту документа. У перебігу цієї операції слід виділити абзаци, що містять інформацію, яка підтверджує, розкриває або уточнює заголовок тексту і, відповідно, основну тему. Абзаци, що містять інформацію за темою, позначають (+): абзаци, де немає суттєвої інформації, – (-). Для абзацив, які потребують додаткового аналізу, можлива позначка (?). Науковий текст найчастіше буває структурованим, тобто поділеним на розділи, підрозділи тощо. Список розділів може бути й планом реферату.

5. Ще раз перечитати абзаци, що викликали труднощі в розумінні. Якщо необхідно, здійснити переклад таких абзацив (вибіркове вивчальне читання) і відповідно позначити їх (+) або (-).

6. Відповідно до плану розпочати написання повного тексту реферату. По завершенні перечитати і відредагувати стиль тексту, намагаючись з'єднати окремі пункти реферату в єдиний логічно зв'язаний текст.

7. У кінці реферату подати список використаної літератури. Бібліографічний опис джерел оформити відповідно до вимог.

Серед типових помилок під час написання реферату варто відзначити такі: занадто висока інформативність тексту з утратою основної інформації; брак послідовності; перекручення суті викладу (мовні труднощі слід долати з викладачем іноземної мови, а технічні – з викладачами фахових дисциплін). Працюючи над рефератом, потрібно не просто перекладати іншомовний текст, а знаходити його основний зміст. Намагання дослівно перекладати текст джерела або користування комп'ютерними програмами

перекладу призводить до непорозуміння і неможливості сприйняття викладу.

Суть і методи компресії матеріалу первинного документа

Кожне наукове повідомлення містить головні й другорядні моменти, логічні посилки та логічні висновки. Натомість реферат передає лише основну інформацію документа. У перебігу реферування завжди виконують два завдання: а) виділення основного, головного і б) стисле формулювання цього головного. Таким чином, згортання вихідного матеріалу відбувається а) шляхом відсіювання другорядного й несуттєвого і б) шляхом перефразування головної думки у стислі висловлювання.

Для цього весь матеріал доцільно розподілити на три групи за ступенем важливості: 1) найважливіші повідомлення, які треба точно й повно відобразити в рефераті; 2) другорядна інформація, яку слід передати в скороченому вигляді; 3) маловажна інформація, яку можна випустити.

Після кожного пункту плану виділяють головну думку розділу, стисло наводячи докази, що її обґрунтовують (це і є власне сутність реферування!). Завершивши обробку плану, формулюють головну думку джерела.

Структура реферату

Текст реферату загалом будують за наступною схемою:

1) *Вступна частина* повідомляє про мету галузь знань реферованого матеріалу, вузьку тему, мету й методику дослідження.

2) *Описова частина* містить конкретні дані про предмет та розробку дослідження. Цей розділ починається з *головної думки* первинного документа. Найчастіше головну думку статті можна зрозуміти, лише прочитавши весь матеріал, але в рефераті саме з неї починається виклад усього змісту. Така послідовність потрібна для того, аби із самого початку

зорієнтувати читача відносно основного змісту джерела. Виявлення основної думки документа – вельми відповідальний момент, адже інколи сам автор не завжди чітко її формулює. Референт має стисло викласти цю думку, уникаючи власних коментарів. У подальшому зміст матеріалу передається згідно з послідовністю реферованого джерела (тобто згідно з планом реферату).

3) *Підсумкова частина*, яка містить висновки автора реферованого джерела щодо матеріалу дослідження. Висновки автора впливають з головної думки, тому її виявлення допомагає зрозуміти й висновки автора.

Обсяг інформативного реферату, як правило, становить 5-15% обсягу першоджерела.

Короткий реферат зазвичай містить до 850 знаків.

Структура *студентського реферату* в загальних рисах виглядає таким чином:

1) бібліографічний опис реферованого джерела; 2) мета дослідження (статті); 3) значимі наукові факти; 4) нові наукові ідеї, гіпотези, концепції; наукові процеси, явища тощо; 5) методи наукового аналізу, застосовані автором (авторами) статті; 6) авторські аргументи, пояснення; 7) висновки реферованого матеріалу; 8) рекомендації.

Оформлюють студентський реферат зазвичай за такою схемою:

1. Титульна сторінка (назва міністерства, якому підпорядкована установа; назва закладу; назва кафедри, на якій виконано роботу; назва дисципліни; тема реферату; назва виду документа (реферат); посада (студент) та номер групи, у якій навчається автор; прізвище, ім'я, по батькові автора; місто і рік написання).

2. План.

3. Текст, який складається зі вступу, основної частини, висновків.

4. Список використаної літератури.

Рекомендований обсяг студентського реферату - 10-12 сторінок друкованого тексту (0,5 друкованого аркуша).

Особливості стилю реферату.

Текст реферату не повинен являти собою скорочений переклад або механічний переказ реферованого матеріалу. Виділяють інформацію, що заслуговує на особливу увагу з огляду новизни та можливості використання в подальшій науковій діяльності. Загальновідомі дані, історія розвитку питання про попередні роботи в рефераті, як правило, випускаються. Текст реферату зазвичай починається безпосередньо із суті роботи. Уникайте загальних, малоінформативних фраз і прямих цитат оригіналу. Не перетворюйте реферат на конспект! Неприпустимим є й "дитячий" стиль "переповзання" з одного розділу в інший ("у першому розділі розповідається про...; у другому розділі розповідається про...").

Точність викладу досягається за рахунок економної структури речень та правильного використання термінів. У рефераті, як правило, використовують ті ж самі терміни, що й у першоджерелі. Терміни і стійкі словосполучення, що зустрічаються в рефераті більш ніж три рази, можна замінити скороченнями або аббревіатурою, використовуючи початкові літери словосполучень. Аббревіатура наводиться в дужках відразу ж за терміном і далі в тексті уже вживається без дужок. Проте варто враховувати, що велика кількість аббревіатур може негативно впливати на розуміння тексту.

Характерним для мови реферату є застосування певних стилістичних засобів. Насамперед, це прості речення, які сприяють швидкому сприйманню реферату. Використання безособових конструкцій дає змогу зосередити увагу читача на найсуттєвіших моментах.

На думку більшості дослідників, модель і стильові засоби реферату наукової статті в загальних рисах можуть виглядати так:

1. Вступ. У статті “...” у збірнику “...” № ... за ... (рік), с. ... розглядаються питання (проблеми, шляхи, методи... які? чого?). Автор статті – ..., відомий фахівець в галузі ...

2. Тема статті, її загальна характеристика. Стаття присвячена (проблемі, питанню...яким?). Стаття являє собою узагальнення, виклад, аналіз, огляд...чого?).

3. Проблема статті. Описано (розглянуто, проаналізовано...що?). Або: автор досліджує (розглядає, простежує, дає оцінку тощо)... Сутність проблеми полягає в ... чому?). Актуальність проблеми, на думку автора, визначається тим, що...

4. Композиція статті. Стаття складається з ... частин; починається з... чого?; закінчується... чим?.

5. Виклад основного змісту статті. У вступі автор дає визначення ... чого? Мета (завдання) статті – ... Висвітлено (порушено, розглянуто) такі проблеми... (або: Автор висвітлює, порушує, розглядає...). Реферована стаття складається з двох (трьох) частин. В основній частині наводиться аргументація на користь... чого? (узагальнення, науковий опис ... чого?). Порушуються також питання ... які?.

6. Обґрунтування автором своїх положень. Автор наводить (посилається на) приклади (факти, цифри, дані), які підтверджують (ілюструють) його положення (або: Наводяться приклади ...). Автор наводить докази того, що...

7. Висновки автора. Автор доходить висновку про те, що ... Автор доводить правильність свого твердження про те, що...

8. Висновки й оцінки референта. (Для інформативного реферату цей пункт не є обов'язковим; окрім того, критична оцінка наукової праці передбачає високий ступінь обізнаності референта з темою дослідження).

При складанні реферату бажано послуговуватися багатством синонімії рідної мови. Наводимо (далеко не повний!) перелік дієслів, що їх можна вживати у різних позиціях реферату.

1. Основні питання, порушені в реферованій праці: Автор розглядає, описує, аналізує, розкриває, показує, висвітлює, повідомляє...

2. Повідомлення про матеріал, що досліджується: Автор досліджує, доводить, з'ясовує, стверджує, вважає...

3. Визначення і класифікація проблем: Автор наводить визначення... (перелік, ознаки, характеристики), порівнює, формулює, констатує...

4. Перелік питань, розглянутих у первинному документі: Автор порушує, зазначає, згадує...

5. Думки, які автор джерела особливо виділяє: Автор наголошує, відзначає, стверджує, звертає (приділяє, зосереджує, акцентує) увагу...

6. Узагальнення, підсумки: Автор доходить висновку, узагальнює, підсумовує...

7. Обґрунтування (аргументація) позиції автора джерела: Автор наводить приклади, посилається на..., обґрунтовує (що?), спирається на..., аргументує, зіставляє, виходить з..., цитує..., критикує, полемізує з..., заперечує, доводить...

Тема 3. Анотування іншомовної наукової літератури

Визначення термінів. – Відмінності анотації від реферату. – Типи анотацій. – Структура анотації. – Особливості стилю анотації.

Визначення термінів

Анотація (abstract, annotation) – це коротка характеристика документа (книги, статті, монографії, дисертації, доповіді тощо) або його частини з позиції змісту, призначення, форми та інших особливостей. Анотація має пояснювальний або рекомендаційний характер. Середній обсяг анотації – 500-800 друкованих знаків.

Анотація надає можливість іншим авторам використати в своїй роботі ваше дослідження – процитувати вашу статтю, розпочати дискусію, дати запит на повний текст статті. Тому

анотацію слід розглядати *не як доповнення до статті, а як окреме джерело інформації про дослідження*. Анотації широко використовують у видавничій, інформаційній та бібліографічній діяльності.

Анотація не розкриває зміст наукового джерела, а лише інформує про наукове джерело певного змісту й характеру. Анотація дозволяє користувачеві скласти достатнє й об'єктивне попереднє уявлення про незнайому для нього наукову публікацію і тим самим допомагає в пошуку, відборі та систематизації потрібної інформації.

Процес складання анотацій називають *анотуванням* (abstracting). Під час анотування беруть до уваги зміст джерела, його призначення, цінність та спрямованість.

Відмінності анотації від реферату

На відміну від реферату анотація повідомляє, *про що* написана стаття (книга тощо), а реферат інформує про те, *що написано по кожному з порушених питань*. Іншими словами, анотація є лише *допоміжним засобом* при пошуковій роботі. Реферат, натомість, певною мірою може замінити первинний документ, оскільки повідомляє про весь суттєвий зміст матеріалу.

У порівнянні з анотуванням реферування є більш досконалим методом обробки джерел інформації: якщо в анотації приводиться лише короткий перелік питань, що розглядаються, то в рефераті викладається сутність питань та наводяться найважливіші висновки.

Типи анотацій

Виділяють дві основні функції анотації: *сигнальну* (подається важлива інформація про документ, що дає можливість встановити основний його зміст і призначення, вирішити, чи варто звертатися до повного тексту праці) і *пошукову* (анотація використовується в інформаційно-

пошукових, зокрема, автоматизованих системах, для пошуку конкретних документів).

За функціональним призначенням розрізняють довідкові та рекомендаційні анотації.

Довідкова анотація уточнює заголовок і повідомляє відомості про автора, зміст, жанр та інші особливості документа, відсутні в бібліографічному описі.

Рекомендаційна анотація покликана активно пропагувати, зацікавлювати, переконувати в доцільності прочитання документа, тому в рекомендаційних анотаціях є дидактична спрямованість, педагогічні рекомендації, методичні поради тощо, за обсягом вони ширші, аніж довідкові.

За змістом розрізняють описові, реферативні, критичні анотації. Відповідно до поставленої мети у цьому курсі розглядаються *описові анотації* – короткий опис змісту тексту за допомогою безособових конструкцій у вигляді стислої довідки.

Структура анотації

Анотація складається з двох частин: бібліографічного опису і власне тексту.

Основні джерела при підготовці анотації (інформаційні маркери):

- титульний лист, що містить вихідні дані;
- зміст (перелік заголовків і власне текст оригіналу);
- висновки;
- передмова;
- післямова.

Складові елементи анотації загалом збігаються із складовими елементами реферату.

Поширений спосіб анотування – повторити структуру статті (вступ, мета і завдання, методи, результати, висновки). Текст анотації має бути зв'язаний, одне речення впливати з іншого.

План аналізу документа під час складання анотації може бути наступним:

1. Відомості про автора.
2. Відомості про форму (жанр) тексту.
3. Предмет, об'єкт або тема.
4. Характеристика змісту анованого документа.
5. Цільове й читацьке призначення документа.

В анотації описують основну мету дослідження, як саме було проведено дослідження (без методологічних деталей), підсумовують найважливіші результати і їхню важливість. Тему й предмет дослідження вказують у анотації тоді, коли це не зрозуміло з назви. *Поширена помилка*: референт повторює в анотації відомості з назви первинного документа. Методи характеризують тоді, коли в цьому полягає новизна. Наводяться теоретичні постулати, основні факти, взаємодії та закономірності. В анотацію виносяться тільки найважливіші результати, перевага надається результатам довгострокового значення, важливим відкриттям, висновкам, що відкидають існуючі теорії, те, що має практичне значення на думку автора. Не включають загальновідомі положення, зайві деталі.

Особливості стилю анотації

Текст анотації вирізняється лаконічністю, високим рівнем узагальнення інформації, представленої в первинному документі. У тексті анотації не варто послуговуватися складними синтаксичними конструкціями, що перешкоджають сприйняттю тексту.

Під час реферування (анотування) бажано користуватися стандартним набором висловів на основі безособових речень і пасивного стану дієслів. Наводимо деякі приклади.

У статті розглянуто... Мета статті... Основні цілі дослідження... Представлений огляд... Зроблена спроба... Досліджено... Проаналізовано особливості... Вивчено... Розглянуто... Головну увагу приділено... Зображено...

Охарактеризовано... Описано... Проведено дослідження... Проведено систематизацію й аналіз... Відзначено головні проблеми... Визначено основні етапи (аспекти)... Здійснено узагальнення... Висвітлено взаємозв'язок з... На підставі аналізу... Виявлено, що... Автор впевнений, що... Автор вважає, що... На думку автора... Отримані результати дозволили авторові... Автор доходить висновку... Автори пропонують... Розкрито процес... Розкрито причини... Показано вплив... Установлено місце та роль... Виявлено участь... Визначено особливості формування... Показано значення... Наведено характеристику... Вирішено питання... Зазначено, що... Доведено, що... Окреслено характерні риси... Уточнено... Систематизовано й узагальнено...

Текст бібліографічного опису не повинен зливатися з анотацією. Анотація починається з нового рядка.

Ключові слова полегшують знаходження статті інформаційно-пошуковими системами. Використовують терміни із тексту статті, що визначають предметну область викладу. Кількість ключових слів – не менше трьох і не більше восьми.

Зразки анотацій :

Chastnyk O. S. Space and Time Structure in Irish Epic Tales / O.S. Chastnyk // *Культура України. Сер. Культурологія* : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2015. — Вип. 49. — С. 161-177.

Досліджено просторово-часові виміри “картини світу” в епічній (міфологічній, героїчній та казковій) традиціях Ірландії. Проаналізовано бінарну і трійкову концепції структури світу. Розглянуто структурно-семантичну асиметрію опозиції “світ людей – інший світ” і асиметрію самого “іншого світу”. Особливу увагу приділено проблемі успадкування концепцій міфологічного простору й часу героїчним епосом і казковим фольклором. Наведені приклади

свідчать про те, що фольклорна традиція успадкувала від міфологічної свідомості поняття дуалізму і трійковості всесвіту, асиметричну опозицію "центр – периферія", концепцію неподільності простору й часу, символізм кола.

Ключові слова: простір, час, міфологія, епос, казка, опозиція, асиметрія, шлях.

Meehan A. Celtic Design: The Tree of Life. – L.: Thames & Hudson, 1999. – 160 p.

Автор розглядає поширений в ірландському орнаменті мотив "світового дерева" ("дерева життя") як один із ключових символів традиційної культури кельтів. На матеріалі понад 100 зразків досліджено синтактику й семантику "світового дерева". На думку автора, структура проаналізованого мотиву співвідноситься з міфопоетичною схемою організації тернарного світу. Висловлено припущення про те, що кожний знак "світового дерева" відповідає певному елементу світобудови й акту космогонічного процесу. Визначено основні типи символу – класичний (тричастинний) і "урізаний", в якому головним елементом є "вазон". Надано практичні поради щодо відтворення мотиву "світового дерева" та його трансформацій у сучасному дизайні.

Ключові слова: орнамент, ірландське мистецтво, символіка, "світове дерево", архетипні схеми.

Наводимо кілька англomовних текстів для розвитку навичок синтетичного й аналітичного читання, реферування та анотування.

THE UKRAINIAN MUSEUM IN NEW YORK

About The Ukrainian Museum - UNWLA

New York City, March 24, 2010 — The Ukrainian Museum is the largest museum in the U.S. committed to acquiring, preserving, exhibiting, and interpreting ...

www.unwla.org/English/UkrainianMuseum.html

The Ukrainian Museum is the largest museum in the U.S. committed to acquiring, preserving, exhibiting, and interpreting articles of artistic or historic significance to the rich cultural heritage of Ukrainians. At its founding in 1976 by the Ukrainian National Women's League of America, the Museum was hailed as one of the finest achievements of the Ukrainian American community. Today, its unparalleled array of folk art, exceptional collection of fine art, and extensive compendium of archival materials make it one of the most unique and dynamic museums in New York City, with broad appeal for diverse audiences. Each year, the Museum organizes several exhibitions, publishes accompanying bilingual catalogues, and conducts a wide range of public programming, frequently in collaboration with other museums, educational institutions, and cultural centers.

In 2005 the Museum moved into a new, state-of-the-art facility in the heart of Manhattan's vibrant East Village. The building was designed by Ukrainian American architect George Sawicki of Sawicki Tarella Architecture + Design in New York City. It was funded by scores of generous donations made principally by the Ukrainian American community.

The Museum's new home, which includes spacious galleries and facilities for public programming, allows it to mount more elaborate exhibitions, to accommodate more visitors, and to preserve and showcase its growing collections.

The Museum's holdings are grouped into three main categories:

The **folk art collection**, with more than 8,000 objects, is one of the most important collections outside of Ukraine. It features wedding and festive attire from various regions of Ukraine, ritual cloths (*rushnyky*) and kilims, and a broad selection of richly embroidered and woven textiles. This unique collection also includes ceramics, metalwork, and decorative wood-carved objects from the 19th and 20th centuries. In addition, the Museum

holds an impressive collection of *pysanky*, or Ukrainian Easter eggs.

The **fine arts collection** consists of some 2,000 paintings, drawings, graphic works, and sculptures by noted Ukrainian artists who worked in Ukraine, Europe, the United States, and elsewhere, primarily in the 20th century. It includes one of the most important collections of works by the well-known primitif artist Nikifor, probably the largest collection of paintings and watercolors by the artist and architect Vasyl Hryhorovych Krychevsky, and nearly all the works created in the United States by the sculptor Mykhailo Cheresnovsky. The collection also features works by Alexander Archipenko, Alexis Gritchenko, Oleksa Nowakiwsky, Ivan Trush, Jacques Hnizdovsky, Mykhailo Moroz, Luboslaw Hutsaliuk, and Edward Kozak, among many others.

The Museum's **archives** boast more than 30,000 items – photographs, documents, the personal correspondence of noted individuals, playbills, posters, flyers, and the like, all documenting the life, history, and cultural legacy of the Ukrainian people. The history of Ukrainian immigration to the United States, which dates back to the late 1800s, is chronicled in the Museum's rich collection of archival photographs. Among the Museum's archives are an impressive collection of 17th and 18th century maps; an extensive numismatic collection that includes a 9th century silver *hryvnia*, 16th century coins, and Ukrainian currency from the early 20th century to the present; and a philatelic collection with items from the first quarter of the 20th century to the present.

Public Programs

The Museum offers a wide range of public programming throughout the year, including gallery talks, lectures, conferences, symposiums, concerts, and book presentations. Among the most popular offerings are workshops in traditional Ukrainian folk arts, such as embroidery, decorating *pysanky* (Ukrainian Easter eggs), Easter and Christmas holiday baking, and making traditional

Christmas tree ornaments. For a complete list, please refer to the Folk Art Courses and Workshops brochure.

The Museum has also introduced a program of documentary and feature films (many by rising filmmakers) that expand on exhibition themes, relate to current events, or visually articulate Ukrainian culture.

Folk Art Collection

The Museum's holdings of Ukrainian folk art include one of the most important documented collections outside of Ukraine. It features wedding and festive attire from various regions of Ukraine, ritual cloths (*rushnyky*) and kilims, and a broad selection of richly embroidered and woven textiles that exemplify regional diversity in their embroidery and weaving techniques and in the evolution and beauty of their design. This unique collection also includes ceramics, metalwork, brass and silver jewelry, decorative wood objects, and an outstanding collection of Ukrainian Easter eggs (*pysanky*).

Fine Arts Collection

The fine Arts Collection comprises of paintings drawings, graphic works, and sculptures created by Ukrainian artists who worked in Ukraine, Europe, and the United States. It includes one of the more important collections of the well-known primitif artist Nikifor (1896-1960), probably the largest collection of paintings and watercolors of Ukrainian artist and architect Vasyl Krychevsky (1873-1952), and nearly all of the works created in the United States by sculptor Chreshnovsky (1911-1994).

Archival Collection

The archival holdings feature a very large and important collection of photographs and materials documenting the past one hundred years of the Ukrainian immigration in the United States.

The archives also contain rare photographs and documents pertaining to various aspects of the cultural, social and political life in Ukraine.

Included are photographs of Ukrainian architectural monuments and many unique portraits of individuals in their native dress. Rare books, maps, posters, stamps, coins, and paper currency are part of the archival holdings as well.

THE NATIONAL JAZZ MUSEUM IN HARLEM

National Jazz Museum in Harlem - Wikipedia, the free encyclopedia

The National Jazz Museum in Harlem is New York City's museum dedicated to preservation and celebration of Harlem's jazz history. The idea for the museum ...

https://en.wikipedia.org/.../National_Jazz_Museum_in_Harlem

Established: 1995

Location: 104 East 126th Street, Harlem, New York City, New York 10035

Director: Interim Executive director Bill Terry

Artistic Director: Loren Schoenberg

Website: www.jazzmuseuminharlem.org

The National Jazz Museum in Harlem is New York City's museum dedicated to preservation and celebration of Harlem's jazz history. The idea for the museum was conceived in 1995. It moved to its current location in the Harlem neighborhood in 2001. Based at 104 East 126th Street, the museum emphasizes the role Harlem has played in the nurturing and cultivation of jazz as a home to legends such as Duke Ellington, Benny Carter, Thelonious Monk, Charlie Parker, Charles Mingus, Count Basie, John Coltrane, and Billie Holiday.

The museum plans to move into a permanent location at Mart 125, an Upper Manhattan landmark right across from the historic Apollo Theatre.

Programs and exhibits

The National Jazz Museum in Harlem's Visitors Center features exhibits such as "The Ghosts of Harlem" by American music producer, photographer, author, and museum board member Hank O'Neal. The show includes images of Harlem jazz legends that O'Neal had the chance to interview and photograph for his book of the same name. The Visitors Center also houses books, recordings, and documentaries for guests to enjoy as well as photographs of contemporary jazz musicians by Richard Conde.

The museum hosts weekly programs such as the *Harlem Speaks* lecture series and *Jazz for Curious Listeners* sessions in which jazz novices and experts alike listen and learn about rare jazz recordings. The museum hosts events and programs at jazz venues and other museums such as the Rubin Museum of Art for the *Harlem in the Himalayas* concert series.

Jonathan Batiste has been working with the museum since 2008 when he helped create the program *Jazz Is: Now*.

The Savory Collection

In August 2010 The National Jazz Museum in Harlem acquired nearly 1,000 discs of recorded radio broadcasts made by audio engineer William Savory in the midst of the swing era in the 1930s. The collection includes performances by jazz luminaries such as Louis Armstrong, Billie Holiday, and Benny Goodman. The recordings are being digitized by Brooklyn-based recording engineer Doug Pomeroy, a specialist in audio restoration. The transformation involves cleaning, correcting pitch, removing extraneous noise, mixing and mastering. The Savory Collection has yet to be made public for legal reasons but curious listeners can attend listening sessions at the museum or make appointments to hear the recordings.

Board of Directors

- Jonathan Scheuer, Chairman
- Abraham D. Sofaer, Vice Chairman

- Daryl Libow, Secretary
- Mark A. Willis, Treasurer
- Les Bluestone
- Ken Burns
- Neal Dittersdorf
- Leslie Evers no
- Gregory Floyd
- Alan S. Kaplinsky
- Wynton Marsalis
- Kenneth McIntyre
- Robert R. Nelson, Jr.
- Timothy L. Porter
- Dr. Lisa Staiano-Coico

JAPANESE NETSUKE

British Museum - Japanese netsuke

Japanese netsuke. Traditional Japanese clothing was based on a simple wrap-over robe tied with a sash, the kimono ('thing for wearing') worn by both men and ...

www.britishmuseum.org/.../j/japanese_netsuke.aspx

Traditional Japanese clothing was based on a simple wrap-over robe tied with a sash, the *kimono* ('thing for wearing') worn by both men and women. However, the *kimono* had no pockets. Women could carry things in their wide sleeves, while men used their *obi* sashes to hang various small accessories called *sagemono* ('hanging things'). These included *inrō* (medicine or seal containers), smoking sets, *yatate* (writing sets), purses, and pouches for special equipment. They were hung by a cord kept in place by a small toggle called a *netsuke*.

Early *netsuke* were usually quite plain and functional pieces of wood or stone. However, by the eighteenth century they were very often finely carved ornaments, a show of the owner's wealth. Though most *netsuke* were less than five centimetres high, they

were carved with extraordinary detail: the hairs of a tiger's coat would be individually incised; hidden parts, such as individual toes on the underside of bare feet were all perfectly reproduced.

From the middle Edo period onward, ivory was one of the most popular materials for *netsuke*. This fashion probably came from China. They were also often made of wood, as well as amber stone, coral, tortoiseshell and even cast-bronze. Although *netsuke* are no longer in general use, they are much in demand as collectors' items, and there are still numbers of *netsuke* carvers working in many varieties of materials.

The British Museum has an extensive collection of some 2300 *netsuke*.

Kyoto Seishu Netsuke Art Museum - Japan National Tourism ...

This is the only special museum for netsuke in the whole country.

Netsuke were

invented in the 17th century as a kind of fastener, to hang tobacco pouches and ...

https://www.jnto.go.jp/eng/.../traditional_seishu.html -

Kyoto Seishu Netsuke Art Museum

A Museum Devoted to Netsuke – Traditional Portable Artworks

This is the only special museum for netsuke in the whole country.

Netsuke were invented in the 17th century as a kind of fastener, to hang tobacco pouches and the like from the kimono belt. Since a kimono has no pockets, valuables and other things were placed in a container that was hung with a cord from the belt, with a netsuke at the other end of the cord.

Although the original purpose was simply to prevent loss or theft, netsuke soon evolved into masterworks of craftsmanship with elaborate designs of high artistic value. The materials vary from ivory and animal bones to porcelain and metal, but all are small enough to fit in the palm of your hand and all have a hole through which to thread the cords. The contemporary equivalent would be the often rather intricate straps people hang on their mobile

phones. It makes you feel the affection the Japanese hold for the tiny items of daily life.

The building is from 1820 and is the only remaining former samurai residence in the city of Kyoto. While enjoying the breathtakingly lovely garden and the dignified atmosphere of the main building, you can admire the collection of around 400 pieces. Please note that the museum is only open during certain periods.

Kyoto Seishu Netsuke Art Museum

ADDRESS 46-1 Mibukayougosho-cho, Nakagyo-ku, Kyoto

TEL 075-802-7000

15 minutes by taxi from JR Kyoto Station.

ACCESS 17 minutes by bus 26, 28 or 71 from JR Kyoto Station, and the from the Mibudera-michi bus stop.

OPEN 10:00 - 17:00 during the periods February 1 - 28, April 1 - 30
November 1 - 30.

CLOSE The rest of the year.

WEB <http://www.netsukekan.jp/english/>
(English)

The netsuke was originally a decorated accessory on a cord which attached various implements to clothing. These implements are known as "Sagemono" ("hanging things") and include such items as ink boxes for seals and medicaments, tobacco pouches, purses, and cases for writing materials. The kimono, the traditional Japanese robe, has no pockets, and is fastened by means of a broad sash tied round the hips. The various receptacles are carried on a cord threaded under the sash. The netsuke, attached to the other end of the cord, rests on the sash. Its original purpose was to prevent the containers from slipping off the cord.

Netsuke (ne - root; tsuke - to fasten), as is evident from the meaning, was originally a very simple object, a piece of root, bamboo, or bone, with two holes in it for the cord. It very quickly became an object of artistic interest, a small artifact decorated with motifs taken from Japanese folklore and religion.

Netsuke were used by men of all ranks of society as of the sixteenth century, but their greatest proliferation was during the Edo Era (1603-1868). After the Meiji Restoration in 1868, as western-style clothing began to be adopted, the netsuke went out of fashion with the wallets and purses they held in place. These artifacts, which were originally created for everyday use, became an art form and collectors' items the instant they stopped being a craft. Today there are very few artists creating netsuke.

Netsuke are made of various materials - woods such as Japanese boxwood, cedar, cherry, plum, and others. Ivory was also used, and the tusks of other animals - hippopotamus, boar, whalebone. There are statuettes made of horn, bamboo, bone, semi-precious stones, tortoiseshell and metal. Some of the materials used were thought to have medicinal properties. The jawbone of a specific type of whale would reduce fever, and deer-horn could cure adder-bite. On these netsuke, one surface was left undecorated, so that it could be scraped and the medicine infused from these scrapings. Artists selected the material according to availability in the area in which they lived, its adaptability as a container, its weight and durability. Netsuke were made by different techniques: paring, relief, carving, engraving, filigree, casting, metal-stamping, lacquer, ceramic, inlay, and paint. Making them was considered a masculine craft, and it took thirty to sixty days of work to create one netsuke.

The first netsuke artists created religious representations, so that most of the subjects were linked to religious life - deities, legendary figures and human beings who had been deified, demons and spirits. To these were added real and imaginary creatures, animate and inanimate forms connected with folklore. Accordingly, it is quite difficult to classify the motifs of the netsuke. The eggplant which appears so often is also a symbol connected with the Buddhist Bon Festival (Remembrance Day).

On this day an eggplant is placed on the shelf used as the altar of souls. The mouse is one of twelve Sino-Japanese luck signs, and belongs to Daikoku, one of the seven gods of good fortune. Two mice signify the complementary forces of yin and yang. Since all of nature is sacred, according to the Japanese Shinto belief, and the gods are interconnected with the real world, the attitude towards the netsuke is not simply one of aesthetic appreciation.

Netsuke demonstrate the Japanese concept of embellishing everyday objects and transforming them into artistic works. The high technical quality and accuracy of detail of the Japanese artists did not interfere with individual expression and interpretation of legends or of folk and religious traditions. The motifs of the netsuke provide us with an endless source for comprehension of the customs, symbols, fables and concepts of the period.

Types of Netsuke in the Exhibition

KATABORI (carving in the round) - The most common is a three-dimensional sculpture. Among its motifs are religious images, animals, imaginary creatures, and plants. The katabori is made of wood, ivory, horn, bone, ceramic, porcelain, or lacquer-ware.

MANJU - The same name as the Japanese rice-cake, it is round, oval, or square and flat, with a design on it. Manju are made of ivory, lacquer-ware, metal or porcelain. They are made either in one or two pieces.

KAGAMIBUTA (mirror lid) - is a form of manju. The kagamibuta has one concave section, made of ivory, horn, or wood, with a metal cover like a Japanese mirror. The metalworkers decorated the lid with engraving or with inlays of precious metals.

RYUSA - named for the artist who created it in the 18th century, is also a type of hollow manju. The ryusa is either carved, or made out of filigree, and hence is very light in weight.

SASHI - elongated netsuke statuettes, made out of lengths of bone, bamboo, wood, or ivory.

NETSUKE MASKS - were generally made as a hobby by the artists who created masks for the traditional Noh Theatre of Japan. Highly detailed masks were carved from wood, as were the originals, and were sometimes coated with lacquer.

CODE OF ETHICS FOR MUSEUMS

Code of Ethics for Museums - The American Alliance of Museums

The American Alliance of Museums' (formerly the American Association of Museums) Code of Ethics for Museums is the formal statement of the ethical principles ...

aam-us.org/resources/ethics-standards.../code-of-ethics

Museums make their unique contribution to the public by collecting, preserving and interpreting the things of this world. Historically, they have owned and used natural objects, living and nonliving, and all manner of human artifacts to advance knowledge and nourish the human spirit. Today, the range of their special interests reflects the scope of human vision. Their missions include collecting and preserving, as well as exhibiting and educating with materials not only owned but also borrowed and fabricated for these ends. Their numbers include both governmental and private museums of anthropology, art history and natural history, aquariums, arboreta, art centers, botanical gardens, children's museums, historic sites, nature centers, planetariums, science and technology centers, and zoos. The museum universe in the United States includes both collecting and non-collecting institutions.

Taken as a whole, museum collections and exhibition materials represent the world's natural and cultural common wealth. As stewards of that wealth, museums are compelled to advance an understanding of all natural forms and of the human experience. It is incumbent on museums to be resources for humankind and in all their activities to foster an informed appreciation of the rich

and diverse world we have inherited. It is also incumbent upon them to preserve that inheritance for posterity.

Loyalty to the mission of the museum and to the public it serves is the essence of museum work, whether volunteer or paid. Where conflicts of interest arise—actual, potential or perceived—the duty of loyalty must never be compromised. No individual may use his or her position in a museum for personal gain or to benefit another at the expense of the museum, its mission, its reputation and the society it serves.

For museums, public service is paramount. To affirm that ethic and to elaborate its application to their governance, collections and programs, the American Association of Museums promulgates this Code of Ethics for Museums. In subscribing to this code, museums assume responsibility for the actions of members of their governing authority, employees and volunteers in the performance of museum-related duties. Museums, thereby, affirm their chartered purpose, ensure the prudent application of their resources, enhance their effectiveness and maintain public confidence. This collective endeavor strengthens museum work and the contributions of museums to society—present and future.

Governance

Museum governance in its various forms is a public trust responsible for the institution's service to society. The governing authority protects and enhances the museum's collections and programs and its physical, human and financial resources. It ensures that all these resources support the museum's mission, respond to the pluralism of society and respect the diversity of the natural and cultural common wealth.

Thus, the governing authority ensures that:

- all those who work for or on behalf of a museum understand and support its mission and public trust responsibilities
- its members understand and fulfill their trusteeship and act corporately, not as individuals

- the museum's collections and programs and its physical, human and financial resources are protected, maintained and developed in support of the museum's mission
- it is responsive to and represents the interests of society
- it maintains the relationship with staff in which shared roles are recognized and separate responsibilities respected
- working relationships among trustees, employees and volunteers are based on equity and mutual respect
- professional standards and practices inform and guide museum operations
- policies are articulated and prudent oversight is practiced
- governance promotes the public good rather than individual financial gain.

Collections

The distinctive character of museum ethics derives from the ownership, care and use of objects, specimens, and living collections representing the world's natural and cultural common wealth. This stewardship of collections entails the highest public trust and carries with it the presumption of rightful ownership, permanence, care, documentation, accessibility and responsible disposal.

Thus, the museum ensures that:

- collections in its custody support its mission and public trust responsibilities
- collections in its custody are lawfully held, protected, secure, unencumbered, cared for and preserved
- collections in its custody are accounted for and documented
- access to the collections and related information is permitted and regulated
- acquisition, disposal, and loan activities are conducted in a manner that respects the protection and preservation of natural and cultural resources and discourages illicit trade in such materials

- acquisition, disposal, and loan activities conform to its mission and public trust responsibilities
- disposal of collections through sale, trade or research activities is solely for the advancement of the museum's mission. Proceeds from the sale of nonliving collections are to be used consistent with the established standards of the museum's discipline, but in no event shall they be used for anything other than acquisition or direct care of collections.
- the unique and special nature of human remains and funerary and sacred objects is recognized as the basis of all decisions concerning such collections
- collections-related activities promote the public good rather than individual financial gain
- competing claims of ownership that may be asserted in connection with objects in its custody should be handled openly, seriously, responsively and with respect for the dignity of all parties involved.

Programs

Museums serve society by advancing an understanding and appreciation of the natural and cultural common wealth through exhibitions, research, scholarship, publications and educational activities. These programs further the museum's mission and are responsive to the concerns, interests and needs of society.

Thus, the museum ensures that:

- programs support its mission and public trust responsibilities
- programs are founded on scholarship and marked by intellectual integrity
- programs are accessible and encourage participation of the widest possible audience consistent with its mission and resources
- programs respect pluralistic values, traditions and concerns
- revenue-producing activities and activities that involve relationships with external entities are compatible with the museum's mission and support its public trust responsibilities

- programs promote the public good rather than individual financial gain.

THE CHANGING ROLE OF MUSEUMS IN SOCIETY

THE CHANGING ROLE OF MUSEUMS IN SOCIETY -
Intercom

MANAGING CHANGE IN MUSEUMS – KEYNOTE
ADDRESS ... in the early years of the 21st century which are
shifting the role of museums into new territory?

www.intercom.museum/.../DavidFlemingPaper.doc

MANAGING CHANGE IN MUSEUMS – KEYNOTE
ADDRESS

DAVID FLEMING, DIRECTOR, NATIONAL MUSEUMS
LIVERPOOL, 8 NOVEMBER 2005

THE MUSEUM AND CHANGE INTERNATIONAL
CONFERENCE, 8-10 NOVEMBER 2005,
NATIONAL MUSEUM, PRAGUE, CZECH REPUBLIC

I want to pose the question, are there new factors and pressures at play in the early years of the 21st century which are shifting the role of museums into new territory? I would argue that essentially there is little that is totally new in museums activity beyond a massive change in our attitude towards audiences, which might best be described as one of total inclusion, that is of all the public, not just a narrow sector. It is this change in attitude that has given rise to a new approach to our work, most especially in collecting, exhibiting, promotion, advocacy and partnership, learning and helping effect social change. And it is the cause of the new ways that museums need to structure and develop their staff.

In simple terms, in Britain, as in other parts of the world, museums began to show a greater interest in, and respect for audiences and their needs, because of two parallel and unconnected forces.

Firstly, there is the ongoing democratisation of our profession. Museums are becoming institutions which are not entirely dominated by a socio-economic elite, primarily male in character. The opening up of higher education opportunities to people formerly denied them means that the museum profession is becoming more diverse, more community-orientated, and more aware of our social responsibilities. This is not welcomed by some, who see in this development the end of the museum as we know it, but it is a new lifeblood for museums and for the relevance of museums. It is the single most important factor in museums being able to grow and broaden audiences even in an age when the competition for people's time and attention is immeasurably fiercer than it has ever been.

The second force underlying museums' new focus on audiences is simple self-preservation. Many museums are publicly funded and therefore traditionally are not reliant on attracting audiences for survival. This began to change in Britain in the 1980s when questions were asked by politicians about value for money. "Show us why we should maintain your funding," demanded politicians, and for more than a generation museums have, some more quickly than others, realised that there is no escape from this demand. Because of this our museums are now better managed than they have ever been. This has not, contrary to some assertions, led to a decline in scholarship in favour of a healthy balance sheet, or to a sacrifice of quality at the altar of business sponsorship.

Let us look in turn at these six areas I have identified as illustrating these new approaches, which we might judge as amounting to a changed role for museums.

Collecting

There has probably been little essential change in most museum disciplines, though in one there has been a revolution. The growth of the discipline of social history in museums almost exactly mirrors the democratisation of the profession I have mentioned.

In the field of human history museums for long collected the extraordinary as evidence of the past. There was in this a kind of

perverted democracy because, of course, many collections, perhaps most, if not all, were assembled by an elite which wished to improve the rest of society.

Since the advent of social history in our field, museums have put much more effort into collecting the ordinary and everyday, in recognition of the fact that it is this material which best represents the lives of the majority of the population. This has an academic underpinning, as well as bringing the additional benefit of enabling museums to show their relevance to people who previously were underrepresented, and perhaps therefore uninterested in museum displays. Moreover, social history curators have forged further links with audiences through their movement into contemporary collecting, neglected by historians in museums for so long that the 20th century was at some risk of almost being bypassed altogether by history museums.

Exhibiting

There have been a number of changes here, many of them the subject of criticism from conservative voices. Much of this criticism seems to stem from the use of technology in order to breathe more life into certain subjects. Exhibition design and presentation techniques excite revulsion, especially where interactivity, or sound and lighting effects, or film, are employed, presumably because all these interpretive techniques are believed to detract from the serious issues represented by objects.

Promotion

There didn't used to be any museum marketing departments. When I went in 1990 to work at Tyne and Wear Museums, the biggest of the English local authority museum services, there were no marketing staff. Exhibition posters and other publicity material were cobbled together by designers and curators, while press matters were handled by non-museum staff employed by Newcastle City Council. This lack of professionalism, even when there were the resources to do the job properly, was typical of the low priority given to museum audiences. No wonder the

traditional museum appealed only to a minority of the population when it was such a well-kept secret!

As museums have been pressured more and more to justify their funding, they have had no choice but to find out more about their audiences, to try to understand motivation for visiting, and lack of motivation for not visiting, and to establish sustainable contact. So our larger museums now invest in audience research so as to inform decisions about how to market and promote their events, activities and exhibitions.

One of the most important things I have learned about building new audiences is the power of the local media. These media are on our doorstep, they are hungry for editorial content, and they are read, listened to or watched by all the people we want to attract to our museums. Forging an effective relationship with these media is just as central to the fortunes of any museum that wishes to develop its audiences as its exhibition and events programme. A recognition of this role of the popular media is a core requirement of the modern museum.

Learning

Museums have always dealt in learning. This is clear from any number of stories about the motivations of those who founded so many museums in the 19th century. It's just that there has been a massive shift from passive learning to active learning as museums have, albeit belatedly, given more authority and responsibility to education professionals, and as we have moved from instruction to involvement.

Museums have recognised that we cannot rely on traditional exhibition techniques to reach out and impact upon broad audiences. We need to rethink our methods completely so that the expertise of our curators is unlocked, and so that we can move out of our traditional, object-centred comfort zones. We need to find new connections, new languages, new techniques and, most of all, new attitudes if we are to broaden our relevance and our scope, placing education and learning at the very centre of what we do.

If, like me, you believe that museums are solely about learning, then you accept that research, collecting, documentation, conservation, marketing, strategic planning, project management, fundraising, design, exhibitions, publications and all other forms of communication, are all in support of learning, and are part of the learning function.

Social Change

Many years ago, in fact in 1993, I gave a paper entitled 'The Museum as an Agent of Social Change'. My main point was a simple one: that by working with people, over a long period, who traditionally did not visit museums, then we could play a role in changing their lives. I am even more convinced of this today. Museums which commit themselves to serving broad audiences, in all the ways I have touched upon, but primarily through promoting learning, will, slowly but surely, impact on those people's lives.

And so we see the ultimate value of museums – to promote social change through learning, using our collections where appropriate, but not regarding them as an end in themselves.

THE FUTURE OF MUSEUMS AND LIBRARIES: A DISCUSSION GUIDE

The Future of Museums and Libraries: A Discussion Guide changes, and also how delivery of library and museum services will ... Discussion

Theme # : Changing Definitions & Roles of Museums and Libraries 5.

<https://www.imls.gov/assets/1/.../DiscussionGuide.pdf> -

INTRODUCTION

The Institute of Museum and Library Services (IMLS) is committed to bringing together museums and libraries across the country for conversations dedicated to developing a better

understanding of the roles of libraries and museums as providers of public service to communities. The Future of Libraries and Museums in the 21st Century Planning Meeting, which took place July 7–8, 008, in Washington, D.C., was convened by the National Academy of Sciences and supported by IMLS to bring together voices across and outside the library and museum fields to debate, discuss, and question the future of museums and libraries and gain insight into how the conversation could unfold in subsequent discussions in the field at large.

This meeting brought together leaders from across the disciplines in the library, museum, research, scientific, technology, and education fields to help define the central issues, challenges, and opportunities that libraries and museums are likely to face in the coming decades. During the course of the meeting, participants considered three areas where significant change is anticipated over the course of the 21st century:

The relationship among museums, libraries, and society

The evolution of the role or roles of museums and libraries

The future support, environment, and infrastructure for museums and libraries

This publication is intended to provide some structure for and spark ongoing conversation and dialogue among museum and library professionals, policy makers, funders, users, researchers, and partners from the private and public spheres regarding their own institutions, networks, and communities.

Radical shifts in the definition and role of museums and libraries will result from rapid societal changes occurring in the 21st century.

DISCUSSION THEME #1: CHANGING DEFINITIONS & ROLES OF MUSEUMS AND LIBRARIES

The 21st century is predicted to bring about many major changes to society, including significant shifts in population demographics, community infrastructure, new technologies, economics, the development of new sources of energy, and other developments

that may dramatically alter how people live in and view the world. These changes, which could have great impact on daily life and societal needs, will also alter the definition and role of museums and libraries as they adapt their services to meet changing community needs. The discussion focused on how museums and libraries can identify the kinds of services that their communities need and align themselves to meet those needs in the most effective ways possible. This is a process starting not from the institution, but from the community itself. By identifying the unique assets of their institutions and listening to the needs of their communities, museums and libraries can work with the public to determine how those assets can most effectively serve a changing public.

Questions to consider from the planning meeting:

In light of the opportunities and challenges that confront society in the 21st century, what new vision, and strategy are required of museums and libraries to best engage public interest, insight, and action?

How does our thinking about the role of libraries and museums change when we place them in a larger societal discussion?

What are the ways that museums and libraries contribute to the public good, and how can they do more?

How can museums and libraries engage with their communities both in a local context and in the global knowledge society?

Who are the future audiences for library and museum services?

What factors determine the audience?

What role does funding—public and private—play in identifying audience?

DISCUSSION THEME #3: MUSEUMS & LIBRARIES AS THE "THIRD PLACE"

In *The Great Good Place*, Ray Oldenburg defines the significance of the third place in a healthy society. Neither work nor home, the third place is a neutral community space, where people come together voluntarily and informally in ways that level social

inequities and promote community engagement and social connection. As public gathering places organized around public service and the transfer of information and ideas across individuals, museums and libraries are a unique form of the third place because of their distinct resources as easily accessible, low-cost barrier places rich in content and experience. Participants identified museums and libraries as purpose-driven institutions—socially responsible and socially responsive. Museums and libraries already act as safe communal spaces for people to interact with one another. As opportunities for social engagement outside of private or working life and removed from the profit interests of commercial spaces, museums and libraries have the ability to identify and respond to community needs in ways that other spaces cannot. Participants highlighted the need for museums and libraries to explore how societal changes occurring in the 21st century will alter the unique needs of their communities, and in turn shape the kinds of institutional structures that will best meet those needs and serve as public gathering spaces. Museums and libraries can continue to be a distinct form of the third place in the future, but they may have to adapt to changes in what the third place looks like. For example, participants debated over whether or not communities will continue to need physical gathering spaces, or if virtual communities will grow ever more important? Alternatively, could the virtual and physical come together in the Third Place of the future? What role could museums and libraries play in creating physical and virtual places that provide safe and open places that foster civic engagement and create community bonds, and how might these two worlds even become one multi-layered public gathering space?

Questions to consider from the planning meeting:

What are the social purposes of museums and libraries and how will these be met in the future?

“To be successful (and hopefully essential), museums and libraries need to pursue new models in which they provide platforms for

social engagement, transitioning from providing designed, controlled experiences to comfortable, open-ended venues for people and participatory discourse. The Web has given people the opportunity to dream up their own community spaces. If we [museums and libraries] can listen and remake ourselves into those dreams, we will finally become places for our audience.”

How might libraries and museums converge as social spaces of community engagement?

What other words, metaphors, and descriptors could describe this kind of space?

What makes museums and libraries different from other places in society?

Why and how do they exist as a part of the value chain in society?

How can museums and libraries foster a democratic society?

What role can museums and libraries play in becoming part of a strong community network?

What does it mean for museums and libraries to fulfill the educative process of a democracy (i.e., to strive for increased social justice)?

What impact might changing community demographics (ethnic, cultural, economic, and educational) in America have on the social uses of museums and libraries?

What are the barriers to and opportunities for leveraging social networking and other technologies to engage young people civically in the 21st century?

Museums and libraries have key roles in information technology development, access, use, and preservation—central components to their day-to-day operations. Technology products and capabilities are rapidly advancing and will continue to do so throughout the 21st century. Intellectual property, digital preservation, and information access are the subjects of great debate in the world and will continue to be so. Museums and libraries have much to offer in this debate and have an essential leadership role to play in shaping future policy that will impact the stewardship of cultural heritage. Museums and libraries can play a

leading role in intellectual property, digital preservation, and information access. Participants described the role that libraries and museums play in helping people find and use information through new technologies, and enrich public use of technology by providing the content and context around information resources.

DISCUSSION THEME #4: TECHNOLOGY & POLICY DEVELOPMENT

Rapid advances in technology during the 21st century will have a profound effect on how people access and use information. Museums and libraries will need to determine their role in policy developments for intellectual property, digitization, preservation, and content access.

Questions to consider from the planning meeting:

What are the relationships between the missions of museums and libraries and trends in intellectual property and related regulatory issues?

How do libraries, archives, and museums contribute to the creation of intellectual property?

How should this contribution be defined?

How do these compare to those of the private sector and commercial entities?

If libraries, archives, and museums are engaged in publishing, reproduction, and distribution of works and materials, what are the differences between what they are publishing and what rights holders are publishing?

Museums and libraries can continue to enrich the education and knowledge building of society by consciously adapting their services to the new ways in which people want to seek, gather, and interpret information and to create meaning in the 21st century.

If museums and libraries seek to create the conditions for a nation of learners in the United States, it is their role to understand how people want to learn, build, and share knowledge in the 21st

century and provide the services and creative environment necessary to meet those lifelong learning needs.

Questions to consider from the planning meeting:

How can museums and libraries address the lifelong learning needs of their community, working with communities rather than for them?

How do libraries and museums become the centers for community knowledge creation and development of productive inquiry?

What can museums and libraries do to expand their use by our nation's younger, more diverse generations who are accustomed to quickly adapting to new technologies and accessing information in different formats?

THE THIRD PLACE

The Future of **Museums** and Libraries: A Discussion Guide **changes**, and also how delivery of library and **museum** services will ... Discussion

Theme # : **Changing** Definitions & **Roles** of **Museums** and **Libraries** 5.

<https://www.imls.gov/assets/1/.../DiscussionGuide.pdf> -

DISCUSSION THEME #3: MUSEUMS & LIBRARIES AS THE "THIRD PLACE"

In *The Great Good Place*, Ray Oldenburg defines the significance of the third place in a healthy society. Neither work nor home, the third place is a neutral community space, where people come together voluntarily and informally in ways that level social inequities and promote community engagement and social connection. As public gathering places organized around public service and the transfer of information and ideas across individuals, museums and libraries are a unique form of the third place because of their distinct resources as easily accessible, low-cost barrier places rich in content and experience. Participants identified museums and libraries as purpose-driven institutions—

socially responsible and socially responsive. Museums and libraries already act as safe communal spaces for people to interact with one another. As opportunities for social engagement outside of private or working life and removed from the profit interests of commercial spaces, museums and libraries have the ability to identify and respond to community needs in ways that other spaces cannot.

Participants highlighted the need for museums and libraries to explore how societal changes occurring in the 21st century will alter the unique needs of their communities, and in turn shape the kinds of institutional structures that will best meet those needs and serve as public gathering spaces. Museums and libraries can continue to be a distinct form of the third place in the future, but they may have to adapt to changes in what the third place looks like. For example, participants debated over whether or not communities will continue to need physical gathering spaces, or if virtual communities will grow ever more important?

Alternatively, could the virtual and physical come together in the Third Place of the future? What role could museums and libraries play in creating physical and virtual places that provide safe and open places that foster civic engagement and create community bonds, and how might these two worlds even become one multi-layered public gathering space? Questions to consider from the planning meeting: What are the social purposes of museums and libraries and how will these be met in the future?

Example from the Field: Birmingham Civil Rights Institute: The Birmingham Civil Rights Institute strives to be the nation's premier educational center for the study of the civil rights movement and the global struggle for human rights. Community and family involvement, after school enrichment, and civic engagement are key components to the programs and services provided by the institute. As a partner in the Birmingham Cultural Alliance Partnership in Birmingham, Alabama, the institute works in collaboration with six other museums and the public library to offer academic support and cultural enrichment to disadvantaged

middle-school children and initiate family involvement in participatory activities with the cultural community. In addition, the partnership has initiated leadership training for teens and a youth performance group to educate others on the history of the civil rights movement. In its own work, the institute conducts community programming throughout the year, as well as an extensive oral history project to document the civil rights movement. It also maintains an open archive for public research and uses a variety of multimedia onsite and online resources to engage visitors in learning more about the historic struggle for human rights. Through its exhibits, partnerships, and programs, the Birmingham Civil Rights Institute is a community center focused on building tolerance, equality, and understanding in society.

"To be successful (and hopefully essential), museums and libraries need to pursue new models in which they provide platforms for social engagement, transitioning from providing designed, controlled experiences to comfortable, open-ended venues for people and participatory discourse. The Web has given people the opportunity to dream up their own community spaces. If we [museums and libraries] can listen and remake ourselves into those dreams, we will finally become places for our audience."

Nina Simon, Founder, Museum: How might libraries and museums converge as social spaces of community engagement? What other words, metaphors, and descriptors could describe this kind of space? What makes museums and libraries different from other places in society? Why and how do they exist as a part of the value chain in society? How can museums and libraries foster a democratic society? What role can museums and libraries play in becoming part of a strong community network? What does it mean for museums and libraries to fulfill the educative process of a democracy (i.e., to strive for increased social justice)? What impact might changing community demographics (ethnic, cultural, economic, and educational) in America have on the social uses of museums and libraries?

"We can push for change in intellectual property policies. We should be the advocates for understanding that access isn't enough, that showing something on a screen is a start, but it is not the end of what we aspire to, the people we serve want to be able to do something with the material we are putting out."

Joshua M. Greenberg, Director, Digital Strategy and Scholarship, The New York Public Library: "If U.S. society is to participate in the knowledge economy of the 21st century, and if the historical record of the U.S. is to be captured in the 21st century, then those who now control significant parts of the record will need to be brought into the conversation. Additionally, the complex web of content ownership will need to be simplified in the furtherance of society's legitimate interest in the cultural record—either by statute or by agreement with content owners."

Ann J. Wolpert, Director of Libraries, Massachusetts Institute of Technology: Museums and libraries have key roles in information technology development, access, use, and preservation—central components to their day-to-day operations. Technology products and capabilities are rapidly advancing and will continue to do so throughout the 21st century. Intellectual property, digital preservation, and information access are the subjects of great debate in the world and will continue to be so. Museums and libraries have much to offer in this debate and have an essential leadership role to play in shaping future policy that will impact the stewardship of cultural heritage. Museums and libraries can play a leading role in intellectual property, digital preservation, and information access. Participants described the role that libraries and museums play in helping people find and use information through new technologies, and enrich public use of technology by providing the content and context around information resources.

The Great Good Place: Cafes, Coffee Shops, Bookstores, Bars, Hair Salons, and Other Hangouts at the Heart of a Community Paperback – August 18, 1999

by Ray Oldenburg (Author)

384 pages Publisher: Marlowe & Company; 3rd edition (August 18, 1999)

Ray Oldenburg's *The Great Good Place*, just issued in this paperback version, is a classic in the sociological literature on the social and cultural geography of American Culture. Taking its place alongside *The Road to Nowhere*, much of Christopher Lasch's work and the writings of other distinguished students of the decline of place in America, Oldenburg's work is in many ways better than these precursors because he shows how and why we were on the way to creating a placeless culture even before the computer revolution exacerbated the trend. The wholesale and largely uncritical acceptance of the automobile, place-hostile zoning ordinances, and puritanical meddling have conspired to produce a culture which is rapidly extinguishing haunts and hangouts--the sort of real places of pure sociability which contribute so much to the quality of life and which Oldenburg sees missing in the narrow, money-grubbing, time-driven culture of late century Americans. His analysis of the English Pub, the German Beer Garden, the Viennese coffee house, and other authentic places brings a much needed antidote to the depressing sameness that is characteristic of the increasingly McDonalized society in which we live. Not giving in to pessimism and despair himself, Oldenburg offers wise and witty prescriptions for how we can turn this around and once again produce a "Great Good Place." His thesis is that we have produced this environment--we can produce a better one. This is social science at its best, and with this new paperback edition just published, it should be accessible to more readers than ever.

I liked the central idea of Third Places but don't feel like the author added enough interesting examples or insights to make the extra length of a book worthwhile. There's too many cliches about Irish pubs and Parisian coffeehouses and too many out-of-nowhere digs at cliches of California and yoga. The cumulative effect gives the impression of Third Places as refuges from overbearing bosses and nagging wives. I longed for a greater attention to detail and a look at unexpected venues that might be working as Third Places.

Drawn by the concept of a "third place" as described by this book and referenced elsewhere, I thought I'd read to find out what this was about. In the end, this was a fascinating and thought provoking book. Mr. Oldenburg posits that much of our societal ills today are resultant from a lack of free association. That is, the places where people congregate / hang-out are disappearing because of urbanization, industrialization, etc. One example, the German beer garden (and its descendant in the US with early German immigrants) as a family affair - as, economically, there didn't seem to be any reason for such an institution in an "American" community, this venue slowly disappeared or devolved into the bars we know today - focused on serving alcohol to the subservient and willing. In fact, Oldenburg points out, the beer served in the beer garden was weaker than what we know today because the point was not the beer - the point was the association and conversation within the community, among families.

Список використаної літератури

Базова

1. Шейко. В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. М. Шейко, Кушнарченко Н.М. – 5-те вид., стереотип. – К. : Знання, 2006. – 307 с.

2. Анотування - процес аналітично-синтетичного опрацювання інформації, мета ... у такій послідовності: українською, російською та англійською мовами; одна з ... за фахом є обов'язковим лід час написання курсової, дипломної робіт.
pidruchniki.com/.../anotuvannya_referuvannya_naukovih_tekstiv

3. Маркушевская Л.П., Цапаева Ю.А. Аннотирование и реферирование. (Методические рекомендации для самостоятельной работы студентов). СПб ГУ.
books.ifmo.ru/file/pdf/334.pdf

Додаткова

1. Англійська мова: Програма та навчально-методичні матеріали для студентів магістратури / Харк. держ. акад. культури; Уклад. С.В. Частник. – Х.: ХДАК, 2008. – 58 с.

2. Borko H., Bernier Ch. Abstracting: concepts and methods. — N.Y, 2007. – 167 p.

Навчальне видання

РЕФЕРУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ

Навчально-методичні матеріали
для студентів спеціальності "Музейна справа та охорона пам'яток
історії та культури"

Частник Олександр Станіславович
Частник Станіслав Володимирович

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерна верстка

Колесник І. Г.

План 2016

Підписано до друку 01.02.2016 р. Формат 60x84/16

Гарнітура "Times". Папір для мн. ап. Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 2,97. Обл.-вид. арк. 2,65. Тираж Зам. № 17

ХДАК, 61003, Харків-3, Бурсацький узвіз. 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК